Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 9. júna 2016 [1]

**Vec C-42/15**

**Home Credit Slovakia, a. s.,**
**proti**
**Kláre Bíróovej**

(návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Okresný súd Dunajská Streda, Slovensko)

„Ochrana spotrebiteľa — Zmluvy o spotrebiteľskom úvere — Smernica 2008/48/ES — Význam slovného spojenia ‚vypracované písomne alebo na inom trvalom nosiči' — Vnútroštátna požiadavka, aby mal určitý dokument ‚písomnú formu' a aby bol podpísaný — Platnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere — Povinné informácie podľa článku 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES — Zmluva o úvere, ktorá neobsahuje povinné informácie, ale odkazuje na osobitný dokument — Vnútroštátne sankcie za neposkytnutie povinných informácií — Proporcionalita"

1. Týmto návrhom, ktorý podal Okresný súd Dunajská Streda (Slovensko), vnútroštátny súd žiada o usmernenie, pokiaľ ide o výklad smernice 2008/48/ES [2], ktorá upravuje zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Tento súd kladie viaceré vzájomne prepojené otázky týkajúce sa rozsahu harmonizácie podľa tejto smernice a miery, do akej členské štáty nemôžu najmä zaviesť ani zachovať ustanovenia týkajúce sa formálnych náležitostí uzavretia zmluvy o úvere. Vnútroštátny súd chce vedieť: i) či je požiadavka, aby zmluva o úvere bola vypracovaná „písomne alebo na inom trvalom nosiči", autonómnym pojmom práva EÚ; ii) či táto povinnosť znamená, že zmluvné strany musia zmluvu aj podpísať, a či povinné informácie, ktoré musí veriteľ poskytnúť dlžníkovi, musia byť obsiahnuté v tom istom dokumente ako zmluva o úvere; iii) či musí veriteľ uviesť presné dátumy splatnosti splátok podľa zmluvy a poskytnúť tabuľku s uvedením zníženia istiny v dôsledku splátok uhradených počas trvania zmluvy o úvere a iv) či sú určité sankcie, ktoré sa uplatnia podľa vnútroštátneho práva v prípade, ak veriteľ neposkytol povinné informácie, primerané.

## Právo Európskej únie

### *Smernica 2008/48*

2. Dva základné ciele smernice 2008/48 sú poskytnúť vysokú a rovnocennú úroveň ochrany spotrebiteľa, aby sa zabezpečila dôvera spotrebiteľov, a vytvoriť skutočný vnútorný trh. Na dosiahnutie týchto cieľov bol v niekoľkých kľúčových oblastiach vytvorený úplne harmonizovaný rámec EÚ. [3] Pred uzavretím zmluvy o úvere by mali spotrebitelia dostať primerané informácie, ktoré môžu zvážiť, aby sa

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66) (ďalej len „smernica 2008/48").

3 — Odôvodnenia 7, 8, 9 a 10.

mohli rozhodnúť na základe úplnej znalosti veci.[4] Členské štáty môžu zachovať alebo zaviesť vnútroštátne ustanovenia, ktoré sú v súlade s právom EÚ, pokiaľ ide o otázky zmluvného práva, ktoré sa týkajú platnosti zmlúv o úvere.[5] Zmluva o úvere by mala zrozumiteľným a stručným spôsobom poskytovať všetky potrebné informácie, aby sa mohol spotrebiteľ oboznámiť so svojimi právami a povinnosťami.[6] Členské štáty by mali ustanoviť pravidlá o sankciách uplatniteľných v prípade porušenia vnútroštátnych ustanovení prijatých podľa smernice a zabezpečiť ich vykonávanie. Akékoľvek sankcie by mali byť účinné, primerané a odrádzajúce.[7]

3. Článok 1 stanovuje, že účelom smernice 2008/48 je harmonizovať určité aspekty zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú zmlúv o spotrebiteľskom úvere.

4. Podľa článku 2 sa smernica 2008/48 vzťahuje na zmluvy o úvere, pokiaľ nie sú výslovne vyňaté z jej pôsobnosti.

5. Nasledujúce definície uvedené v článku 3 sú relevantné:

„a) ‚spotrebiteľ' je fyzická osoba, ktorá pri transakciách, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná s cieľom, ktorý nesúvisí s jej obchodnou, podnikateľskou ani profesijnou činnosťou;

b) ‚veriteľ' je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá poskytuje alebo sľubuje poskytnúť úver v rámci svojej obchodnej, podnikateľskej alebo profesijnej činnosti;

c) ‚zmluva o úvere' je zmluva, ktorou veriteľ poskytuje alebo sľubuje poskytnúť spotrebiteľovi úver vo forme odloženej platby, pôžičky alebo inej podobnej finančnej pomoci, okrem zmlúv o sústavnom poskytovaní služieb alebo dodávaní tovaru rovnakého druhu, ak spotrebiteľ platí za takéto služby v priebehu ich poskytovania alebo za tovar v priebehu jeho dodávania formou splátok;

…

m) ‚trvalý nosič' je akýkoľvek nástroj, ktorý umožňuje spotrebiteľovi uložiť informácie, ktoré sú mu osobne určené, a to spôsobom, ktorý k nim umožňuje prístup pre budúce využitie počas obdobia zodpovedajúceho účelu týchto informácií a ktorý umožňuje nezmenenú reprodukciu uložených informácií;

…"

6. Informácie a postupy pred uzavretím zmluvy o úvere sú uvedené v kapitole II. Článok 5 ods. 1, ktorý je súčasťou tejto kapitoly, stanovuje, že informácie pred uzavretím zmluvy sa musia poskytnúť písomne alebo na inom trvalom nosiči.[8]

7. Povinnosť poskytnúť spotrebiteľom informácie písomne alebo na inom trvalom nosiči je zopakovaná aj vo viacerých ďalších ustanoveniach smernice 2008/48.[9]

4 — Odôvodnenie 19.

5 — Odôvodnenie 30.

6 — Odôvodnenie 31.

7 — Odôvodnenie 47.

8 — Pozri tiež prílohu II s názvom „Štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere".

9 — Tieto ustanovenia upravujú: zmluvy o úvere vo forme povoleného prečerpania (články 6 a 12), úrokovú sadzbu úveru (článok 11 ods. 1), otvorené zmluvy o úvere (článok 13 ods. 1 a 2), právo na odstúpenie od zmluvy [článok 14 ods. 3 písm. a)], prekročenie (článok 18 ods. 1 a 2) a určité povinnosti sprostredkovateľov úveru vo vzťahu k spotrebiteľom [článok 21 písm. b)].

8. V článku 10 ods. 1 sa uvádza:

„Zmluvy o úvere sa vypracujú písomne alebo na inom trvalom nosiči.

Každá zmluvná strana dostane jedno vyhotovenie zmluvy o úvere. Týmto článkom nie sú dotknuté žiadne vnútroštátne pravidlá týkajúce sa platnosti uzavretia zmlúv o úvere, ktoré sú v súlade s právom Spoločenstva.“

9. Článok 10 ods. 2 obsahuje zoznam 22 informácií, ktoré musia byť zrozumiteľne a stručne uvedené v zmluve o úvere (ďalej len „povinné informácie“). Tento zoznam zahŕňa okrem iného:

„h) výšku, počet a frekvenciu splátok spotrebiteľa a prípadne poradie, v ktorom sa budú splátky priraďovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami úveru na účely splatenia;

i) v prípade amortizácie istiny na základe zmluvy o úvere s dobou určitou právo spotrebiteľa vyžiadať si výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky, a to bezplatne a kedykoľvek počas celej dĺžky trvania zmluvy o úvere.

Amortizačná tabuľka uvádza splátky, ktoré sa majú zaplatiť, a lehoty a podmienky ich úhrady; táto tabuľka obsahuje rozpis každej splátky s uvedením amortizácie istiny, úrokov vypočítaných na základe úrokovej sadzby úveru a prípadne i dodatočné náklady; ak úroková sadzba nie je fixná alebo sa dodatočné náklady podľa zmluvy o úvere môžu zmeniť, amortizačná tabuľka zrozumiteľne a stručne uvádza, že údaje v nej uvedené budú platné len do najbližšej zmeny úrokovej sadzby úveru alebo dodatočných nákladov v súlade so zmluvou o úvere;

…“

10. V článku 10 ods. 3 sa uvádza: „Keď sa uplatňuje odsek 2 písm. i), veriteľ sprístupní pre spotrebiteľa výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky, a to bezplatne a kedykoľvek počas celej dĺžky trvania zmluvy o úvere.“

11. Článok 22 stanovuje, že pokiaľ táto smernica obsahuje harmonizované ustanovenia, členské štáty nesmú zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice.

12. V súlade s článkom 23 musia členské štáty ustanoviť účinné, primerané a odrádzajúce sankcie za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice.

*Smernica 97/7/ES*

13. Smernica 97/7 [10] obsahuje ustanovenie, ktoré má chrániť spotrebiteľov, ktorí uzatvárajú zmluvy na diaľku. Podľa článku 4 sa spotrebiteľovi musia pred uzavretím akejkoľvek zmluvy na diaľku poskytnúť určité informácie. [11] Článok 5 tejto smernice je nazvaný „Písomné potvrdenie informácií“. Odsek 1 znie:

„Spotrebiteľ musí obdržať potvrdenie v písomnej forme alebo potvrdenie vo forme iného dostupného trvalého média, ku ktorému má prístup, potvrdzujúce informácie uvedené v článku 4 [ods. 1 písm.] a) až f), a to v primeranom čase počas plnenia zmluvy a najneskôr v čase dodania v prípade, že ide o tovar, ktorý nie je určený na dodanie tretím stranám, ak takéto informácie neboli dodané spotrebiteľovi v písomnej forme alebo vo forme iného dostupného trvalého média, ku ktorému má prístup, už pred uzavretím zmluvy.

…“ [12]

## Vnútroštátne právo

14. Podľa slovenského Občianskeho zákonníka [13] je písomný právny úkon platný len vtedy, ak je podpísaný jednou alebo viacerými osobami, ktoré sú ním viazané. [14] Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon (alebo dohoda účastníkov), je neplatný.

15. V súlade so slovenským Obchodným zákonníkom [15] možno časť obsahu zmluvy o úvere určiť aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky vypracované určitou organizáciou.

16. Zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu a každá zmluvná strana musí dostať najmenej jedno jej vyhotovenie v listinnej podobe alebo na inom trvanlivom médiu. [16] Zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať okrem iného výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priraďovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia. [17] Spotrebitelia majú právo vyžiadať si výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky (ak sa istina amortizuje) [18] kedykoľvek počas celej doby trvania zmluvy o úvere. [19]

17. Ak zmluva o úvere nemá písomnú formu a neobsahuje informácie, ktoré sa vyžadujú podľa zákona o spotrebiteľských úveroch, úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. [20]

10 — Smernica Európskeho Parlamentu a Rady z 20. mája 1997 o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku (Ú. v. ES L 144, 1997, s. 19; Mim. vyd. 15/003, s. 319) (ďalej len „smernica o predaji na diaľku“). Táto smernica bola neskôr zrušená a nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 64).

11 — V článku 4 sú uvedené rôzne informácie týkajúce sa najmä identity dodávateľa, charakteristík tovaru alebo služieb, ceny, dodacích nákladov, údajov o platbe a existencie práva na odstúpenie od zmluvy.

12 — Článok 7 smernice 2011/83 (ktorou bola smernica 97/7 nahradená) stanovuje požiadavku, aby boli informácie poskytnuté „… v papierovej podobe, alebo ak spotrebiteľ súhlasí, na inom trvalom nosiči“.

13 — Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

14 — § 40 ods. 3 slovenského Občianskeho zákonníka.

15 — Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Pozri § 273 slovenského Obchodného zákonníka.

16 — Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“). Pozri § 9 zákona o spotrebiteľských úveroch.

17 — § 9 ods. 2 písm. k) zákona o spotrebiteľských úveroch.

18 — V tomto kontexte chápem pojem „amortizácia“ tak, že označuje znižovanie dlhu pravidelnými platbami istiny a úrokov.

19 — § 9 ods. 2 písm. l) zákona o spotrebiteľských úveroch.

20 — § 11 zákona o spotrebiteľských úveroch.

## Skutkový stav, konanie a položené otázky

18. Dňa 29. júna 2011 žalobkyňa vo veci samej Home Credit Slovakia, a. s. (ďalej len „veriteľka“), uzavrela so žalovanou pani Klárou Bíróovou (ďalej len „dlžníčka“) zmluvu o spotrebiteľskom úvere na predtlačenom formulári, ktorý bolo potrebné vyplniť písomne. Dlžníčke bol poskytnutý úver vo výške 700 eur. Dlžníčka sa zaviazala splatiť celkovú sumu 1 087,56 eura v mesačných splátkach vo výške 32,50 eura. Úver sa mal splatiť za obdobie 36 mesiacov od jeho poskytnutia.

19. Dlžníčka podpísala zmluvu o úvere, čím potvrdila, že prevzala úverové podmienky a že prejavila súhlas byť viazaná týmito podmienkami. K zmluve o úvere boli pripojené „Úverové zmluvné podmienky spoločnosti Home Credit Slovakia, a. s. – hotovostný úver“ (ďalej len „všeobecné obchodné podmienky“), ktoré boli na každej strane v hornom rohu označené kódom ISH 111. Dlžníčka svojím podpisom zmluvy o úvere potvrdila, že prevzala všeobecné obchodné podmienky a bola s nimi oboznámená, že všetky ich ustanovenia boli zrozumiteľné a že prejavila súhlas byť viazaná týmito podmienkami. Text všeobecných obchodných podmienok nebol podpísaný veriteľkou ani dlžníčkou. Tieto podmienky okrem iného uvádzajú, že klient je povinný riadne a včas splácať poskytnutý úver, a to v pravidelných mesačných splátkach, ktorých počet, výška a termíny splatnosti sú určené v zmluve. Klient je oprávnený vyžiadať si bezplatne kedykoľvek počas celej doby trvania zmluvy výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky, ktorá uvádza splátky, ktoré sa majú zaplatiť, a lehoty a podmienky ich úhrady vrátane rozpisu každej splátky s uvedením amortizácie istiny, úrokov a prípadne i dodatočné náklady.

20. Úverové podmienky neobsahujú podrobnejšie pravidlá pre úročenie istiny, ani ustanovenia o tom, aká časť z mesačnej splátky (32,50 eura) sa použije na úhradu úrokov a poplatkov a aká časť sa použije na amortizáciu istiny úveru.

21. Dlžníčka zaplatila na základe zmluvy len dve splátky. Veriteľka 26. apríla 2012 vyzvala dlžníčku na zaplatenie celej nesplatenej sumy úveru. Domáhala sa zaplatenia: i) dlžnej istiny, ii) úrokov, iii) úrokov z omeškania a iv) zmluvných pokút za omeškanie. Dlžníčka nič nezaplatila. Veriteľka následne podala žalobu na zaplatenie 1 155,52 eura s úrokom z omeškania vo výške 0,024 % denne zo sumy 778,34 eura od 11. februára 2014 do zaplatenia neuhradeného dlhu.

22. Vnútroštátny súd uvádza, že podľa vnútroštátnych predpisov musí mať zmluva o spotrebiteľskom úvere písomnú formu a musí obsahovať určité informácie týkajúce sa okrem iného výšky, počtu a termínov splátok istiny, úrokov a iných poplatkov a prípadne informácie o amortizácii.[21] Zmluva o úvere, ktorá nie je podpísaná zmluvnými stranami, nezodpovedá vnútroštátnym predpisom, a preto je neplatná.[22] V konaní vo veci samej sú tieto informácie (časť povinných informácií) obsiahnuté vo všeobecných obchodných podmienkach, ktoré neboli podpísané. Vzniká teda otázka, či je zmluva o spotrebiteľskom úvere, ktorá bola uzavretá 29. júna 2011, platná. Za týchto okolností vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru sedem prejudiciálnych otázok, ktoré sú možno zrozumiteľnejšie v skrátenej podobe:

Prvá a druhá otázka

— Aký je význam slovného spojenia „písomne alebo na inom trvalom nosiči“ uvedeného v článku 10 ods. 1 v spojení s článkom 3 písm. m) smernice 2008/48? – Vzťahuje sa toto slovné spojenie len na fyzický dokument podpísaný účastníkmi zmluvy o úvere? – Musí tento dokument obsahovať povinné informácie uvedené v článku 10 ods. 2? – Ak sú povinné informácie obsiahnuté

21 — Pozri body 14 a 15 týchto návrhov.

22 — Pozri bod 17 týchto návrhov.

v osobitnom dokumente, akým sú napríklad všeobecné obchodné podmienky, ktorý nie je podpísaný účastníkmi zmluvy o úvere, a zmluva o úvere odkazuje na tento dokument, je to v súlade s požiadavkami článku 10 ods. 1 smernice 2008/48?

— Do akej miery smernica 2008/48 úplne harmonizuje pravidlá týkajúce sa informácií, ktoré majú byť súčasťou zmluvy o úvere na účely článku 10 ods. 1 a 2, takže tieto ustanovenia bránia vnútroštátnym predpisom, ktoré i) vyžadujú, aby boli povinné informácie obsiahnuté v jedinom dokumente podpísanom účastníkmi zmluvy o úvere, alebo z ktorých ii) vyplýva, že zmluva o úvere nemôže mať plné právne účinky, lebo niektoré povinné informácie sú obsiahnuté v osobitnom dokumente, akým sú všeobecné obchodné podmienky?

Tretia a štvrtá otázka

— Znamená pojem „frekvencia splátok“ uvedený v článku 10 ods. 2 písm. h) smernice 2008/48, že veriteľ je povinný uviesť v zmluve o úvere presný dátum splatnosti každej splátky, alebo stačí uviesť splatnosť každej splátky odkazom na objektívne zistiteľné kritériá? – V prípade druhej uvedenej možnosti, môžu byť tieto informácie obsiahnuté v osobitnom dokumente, na ktorý zmluva o úvere odkazuje, ako sú napríklad „všeobecné obchodné podmienky“, ktorý nie je podpísaný zmluvnými stranami?

Piata a šiesta otázka

— Vyplýva z článku 10 ods. 2 písm. h) v spojení s písm. i) smernice 2008/48, že amortizačná tabuľka nemusí byť súčasťou zmluvy o úvere na dobu určitú, ak sa istina spláca jednotlivými splátkami, a že takú informáciu môže namiesto toho poskytnúť veriteľ dlžníkovi na jeho žiadosť? Alebo je veriteľ povinný uviesť v zmluve o úvere amortizačnú tabuľku odo dňa nadobudnutia účinnosti tejto zmluvy a má dlžník tiež právo vyžiadať si amortizačnú tabuľku počas trvania zmluvy o úvere s uvedením splátkového kalendára odo dňa tejto žiadosti? Sú informačné požiadavky stanovené v článku 10 ods. 2 písm. h) úplne harmonizované v súlade s článkom 22 ods. 1 smernice 2008/48, takže členské štáty nemôžu vyžadovať, aby bola amortizačná tabuľka súčasťou zmluvy o úvere?

Siedma otázka

— Ak veriteľ neposkytne väčšinu informácií uvedených v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48, je sankcia uložená podľa vnútroštátneho práva, na základe ktorej sa zmluva o úvere považuje za bezúročnú a bez poplatkov (čo znamená, že dlžník je povinný splatiť len istinu), primeraná na účely článkov 1 a 23 tejto smernice?

23. Písomné pripomienky predložila nemecká a slovenská vláda a Európska komisia. Na pojednávaní 24. februára 2016 Slovenská republika a Komisia predniesli ústne pripomienky.

## Posúdenie

*Prvá a druhá otázka – miera harmonizácie formálnych náležitostí týkajúcich sa uzavretia zmluvy o spotrebiteľskom úvere*

24. Legislatívna technika spočívajúca v poskytovaní informácií spotrebiteľom vychádza zo zásady, že dobre informovaný spotrebiteľ si môže ľahšie vybrať najvýhodnejšiu ponuku úveru, a tiež má zabezpečiť, aby si spotrebiteľ bol vedomý práv a povinností, ktoré mu plynú zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Ak majú byť splnené tieto ciele, poskytnuté informácie nesmú byť krátkodobé – naopak, musia byť trvalo dostupné spotrebiteľovi.

25. Za týchto okolností smernica 2008/48 v článku 3 písm. m) vymedzuje pojem „trvalý nosič“ ako „akýkoľvek nástroj, ktorý umožňuje spotrebiteľovi uložiť informácie, ktoré sú mu osobne určené, a to spôsobom, ktorý k nim umožňuje prístup pre budúce využitie počas obdobia zodpovedajúceho účelu týchto informácií a ktorý umožňuje nezmenenú reprodukciu uložených informácií“. Výraz „písomne“ však vôbec nie je vymedzený. Tento výraz preto treba vykladať podľa jeho obvyklého významu, pričom treba zohľadniť aj legislatívny kontext a ciele smernice 2008/48. [23]

26. V kontexte článku 10 ods. 1 výraz „písomne“ označuje nosič, na ktorom je zmluva o úvere zachytená a odovzdaná spotrebiteľovi. Slovné spojenie „*alebo na inom* trvalom nosiči“ implicitne vyjadruje, že výraz „písomne“ sa týka osobitnej formy trvalého nosiča alebo prostriedku, ktorým sa zmluva o úvere oznámi spotrebiteľovi na účely smernice 2008/48. V článku 10 ods. 1 druhom pododseku sa uvádza, že každá zmluvná strana musí dostať jedno vyhotovenie zmluvy o úvere. Z toho tiež vyplýva, že článok 10 ods. 1 sa týka nosiča, na ktorom sa táto zmluva poskytne spotrebiteľovi.

27. Písomná zmluva o úvere má nasledujúce znaky, ktoré zodpovedajú požiadavkám článku 3 písm. m) smernice 2008/48 (definícia pojmu „trvalý nosič“): umožňuje spotrebiteľovi uložiť informácie, ktoré sú mu osobne určené, a zabezpečuje, aby nedošlo k pozmeneniu obsahu zmluvy o úvere a aby predmetné informácie boli dostupné počas primeraného obdobia. To je v súlade s dosiahnutím vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa, najmä zabezpečením toho, aby si spotrebiteľ bol vedomý svojich práv a povinností vyplývajúcich z každej zmluvy o úvere.

28. Ten istý prístup sa odráža v iných ustanoveniach smernice 2008/48, ktoré sa týkajú práv spotrebiteľov na získanie informácií súvisiacich so zmluvou o úvere. [24]

29. Požiadavka, aby bola zmluva o úvere vypracovaná písomne na papieri, teda znamená, že musí mať písomnú formu – to zodpovedá obvyklému významu požiadavky, aby bola zmluva o úvere vypracovaná písomne na papieri, stanovenej v článku 10 ods. 1

30. Vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza (a potvrdila to aj slovenská vláda a Komisia), že v slovenskej verzii článku 10 ods. 1 je anglický pojem „*on paper*“ („v papierovej podobe“) preložený ako „písomne“. Zdá sa však, že použitá formulácia môže odrážať požiadavku vnútroštátneho práva, aby zmluvné strany podpísali predmetný dokument, a že presne nezodpovedá slovnému spojeniu „v papierovej podobe“, ktoré je použité v niektorých iných jazykových verziách smernice 2008/48. [25]

31. Podľa ustálenej judikatúry v prípade rozporu medzi rôznymi jazykovými verziami legislatívneho textu EÚ sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou. [26]

32. V kontexte článku 10 ods. 1 je slovné spojenie „písomne alebo na inom trvalom nosiči“ pojmom práva EÚ, a preto musí mať rovnaký význam vo všetkých členských štátoch. Z bodov 24 a 26 týchto návrhov vyplýva, že toto slovné spojenie sa týka prostriedkov, ktorými sa zmluva o úvere poskytne spotrebiteľovi.

23 — Pozri rozsudok z 5. júla 2012, Content Services (C-49/11, EU:C:2012:419, bod 32).

24 — Pozri bod 7 a poznámku pod čiarou 9 týchto návrhov.

25 — Napríklad anglická a francúzska verzia. Pozri ďalej bod 34.

26 — Rozsudok z 3. apríla 2008, Endendijk (C-187/07, EU:C:2008:197, body 22 až 24).

33. Ďalej uvádzam, že slovné spojenie „v písomnej forme“ sa v kontexte článku 5 ods. 1 smernice o predaji na diaľku vykladá ako synonymum pojmu „písomne“.[27] Vo veci Content Services sa Súdny dvor zaoberal otázkou, či dotknutý podnik uplatňovaním obchodnej praxe spočívajúcej v sprístupnení informácií pred uzavretím zmluvy uvedených v článku 4 ods. 1 tejto smernice spotrebiteľom len pomocou hypertextového odkazu na internetovú stránku dodržal požiadavku zabezpečiť, aby spotrebiteľ dostal písomné potvrdenie povinných informácií. Súdny dvor konštatoval, že slovné spojenie «v písomnej forme“ je alternatívou pojmu „iné trvalé médium“.[28]

34. Aj keď sa teda v článku 10 ods. 1 slovenskej verzie smernice uvádza, že zmluva o úvere sa musí vypracovať „písomne“, a nie „v papierovej podobe“, domnievam sa, že tieto dve slovné spojenia majú na účely tohto ustanovenia rovnaký význam.

35. Pojem „zmluva o úvere“ je vymedzený v článku 3 písm. c) smernice 2008/48. Zo znenia článku 10 ods. 2 výslovne vyplýva, že informácie uvedené v tomto ustanovení musia byť súčasťou každej zmluvy o úvere. Hoci tieto informácie a samotná zmluva o úvere nevyhnutne nemusia byť obsiahnuté v jedinom dokumente, každá zmluva musí byť vypracovaná písomne alebo na inom trvalom nosiči, ak má byť v súlade s článkom 10 ods. 1

36. Tento názor podporuje systematika smernice 2008/48. Informácie pred uzavretím zmluvy, ktoré upravuje článok 5, nemusia byť uvedené v tom istom dokumente, v ktorom sa nachádza ponuka (článok 5 ods. 1). Tieto informácie sa uvádzajú v osobitnom dokumente, ktorým sú „štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere“.[29] Legislatívnej systematike smernice 2008/48 preto neodporuje, ak sa povinné informácie uvedú v dokumente, ktorý je odlišný od samotnej zmluvy o úvere.

37. Z článku 10 vôbec nevyplýva, že zmluvné strany musia podpísať zmluvu o úvere alebo že táto zmluva musí pozostávať z jediného dokumentu.[30] Slovné spojenie, podľa ktorého článkom 10 „nie sú dotknuté žiadne vnútroštátne pravidlá týkajúce sa platnosti uzavretia zmlúv o úvere“, v spojení s odôvodnením 30, v ktorom sa uvádza, že smernica 2008/48 neupravuje otázky zmluvného práva, ktoré sa týkajú platnosti zmlúv o úvere, naznačujú, že toto ustanovenie neupravuje otázky týkajúce sa formálnych náležitostí uzavretia zmluvy.

38. Miera voľnej úvahy na zachovanie alebo zavedenie vnútroštátnych predpisov týkajúcich sa zmlúv o spotrebiteľskom úvere, ktorá zostáva členským štátom, je spornou otázkou. Je ťažké presne určiť štádium, v ktorom harmonizované pravidlá vylučujú túto voľnú úvahu, no vnútroštátny súd žiada o usmernenie práve v súvislosti s touto otázkou.

39. Z článku 22 ods. 1 smernice 2008/48 vykladaného vzhľadom na jej odôvodnenia 9 a 10 vyplýva, že pokiaľ ide o úverové zmluvy, ktoré patria do jej pôsobnosti, táto smernica stanovuje úplnú harmonizáciu. Členské štáty teda v oblastiach, ktoré *sú* harmonizované, nesmú zachovať alebo zaviesť iné vnútroštátne ustanovenia, ako sú tie, ktoré zakotvuje smernica 2008/48.[31]

27 — Pozri bod 13 týchto návrhov.

28 — Pozri rozsudok z 5. júla 2012, Content Services (C-49/11, EU:C:2012:419, body 39 až 42). Komisia vo svojom pôvodnom návrhu z 11. septembra 2002 [KOM(2002) 443 v konečnom znení] (Ú. v. ES C 331 E, 2002, s. 200), na základe ktorého bola prijatá smernica 2008/48, uviedla, že definícia pojmu „trvalý nosič“ je rovnaká ako definícia použitá v smernici o predaji na diaľku, pozri bod 13 vyššie.

29 — Príloha II smernice 2008/48.

30 — Jediná zmienka o podpise v smernici 2008/48 sa nachádza v odôvodnení 37 v súvislosti s podpisom zmlúv o viazanom úvere zo strany spotrebiteľa. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania sa však netýka takej zmluvy, a teda odôvodnenie 37 v prejednávanej veci nie je relevantné.

31 — Pozri rozsudok z 12. júla 2012, SC Volksbank România (C-602/10, EU:C:2012:443, bod 38). Zmluva o úvere, o ktorú išlo v uvedenej veci, vybočovala z pôsobnosti smernice 2008/48.

40. Z článku 1 je však zrejmé, že smernica 2008/48 harmonizuje len *určité aspekty* predpisov členských štátov, ktoré sa týkajú zmlúv o spotrebiteľskom úvere. Ak určitá otázka nie je harmonizovaná, členské štáty sú naďalej oprávnené zachovať alebo zaviesť vnútroštátne predpisy.

41. V prejednávanej veci je nesporné, že zmluva o úvere, o ktorú ide v konaní vo veci samej, spadá do pôsobnosti smernice 2008/48. Preto je potrebné zistiť rozsah harmonizácie podľa predpisov EÚ.

42. Zo znenia článku 10 ods. 1 a 2 vyplýva, že smernica 2008/48 harmonizuje typ informácií, ktoré majú byť súčasťou zmluvy o úvere; v zmluve o úvere treba spotrebiteľovi poskytnúť všetkých 22 informácií vymenovaných v článku 10 ods. 2 tejto smernice. Smernica 2008/48 tiež stanovuje, akým spôsobom sa musia poskytnúť informácie stanovené v článku 10 ods. 2 (písomne alebo na inom trvalom nosiči), a vyžaduje, aby tieto informácie boli uvedené „…zrozumiteľne a stručne…“.

43. Hoci je pravda, že právo EÚ stanovuje formálne požiadavky v iných oblastiach, ako je napríklad európsky platobný rozkaz,[32] také otázky týkajúce sa formálnych náležitostí uzatvárania zmlúv vybočujú z pôsobnosti smernice 2008/48. Smernica 2008/48 teda neharmonizuje otázku, či sa zmluva o úvere podpisuje alebo či sú povinné informácie a podmienky poskytnutia úveru obsiahnuté v jedinom dokumente.

44. Presný právny stav podľa slovenského vnútroštátneho práva nie je celkom jasný. Na jednej strane slovenský Občiansky zákonník stanovuje, že písomný právny úkon je platný len vtedy, ak je podpísaný jednou alebo viacerými osobami, ktoré sú ním viazané.[33] Na druhej strane slovenský Obchodný zákonník podľa všetkého dovoľuje určiť časť obsahu zmluvy o úvere aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky vypracované určitou organizáciou.[34] Zákon o spotrebiteľských úveroch stanovuje, čo musí zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovať.[35] Súdny dvor však nemá presné informácie o vzájomnom vzťahu medzi týmito rôznymi ustanoveniami vnútroštátneho práva.

45. Zo skutkového stavu opísaného v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že samotná zmluva o úvere (ktorú dlžníčka podpísala) obsahovala niektoré povinné informácie uvedené v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48. Všeobecné obchodné podmienky veriteľky, ktorých súčasťou boli podľa všetkého niektoré (možno nie všetky) iné povinné informácie, *neboli* podpísané dlžníčkou a veriteľkou. Nie je jasné, či – a ak áno, do akej miery – bola dlžníčka v podpísanej zmluve o úvere upozornená na to, kde presne v rámci všeobecných obchodných podmienok sa nachádzali tie povinné informácie, ktoré neboli súčasťou podpísanej zmluvy o úvere.

46. S cieľom pomôcť Súdnemu dvoru pri poskytnutí usmernenia vnútroštátnemu súdu preto budem k danému problému pristupovať takto.

47. Po prvé bránila by smernica 2008/48 vnútroštátnemu predpisu, ktorý by vyžadoval, aby všetky povinné informácie boli poskytnuté v písomnej forme v rámci jediného podpísaného dokumentu?

48. Domnievam sa, že na túto otázku treba odpovedať záporne. Spotrebiteľovi by boli písomne poskytnuté všetky povinné informácie, čo by zodpovedalo požiadavkám článku 10 ods. 1 a 2. Pozornosť spotrebiteľa by bola okamžite upriamená na všetky informácie, ktoré potrebuje na to, aby sa mohol rozhodnúť na základe úplnej znalosti veci, lebo tieto informácie by boli obsiahnuté v jedinom dokumente. Taká požiadavka vo vnútroštátnom práve by preto podporovala cieľ smernice, ktorý

32 — Pozri napríklad článok 7 ods. 5 a 6 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze (Ú. v. EÚ L 399, 2006, s. 1). Cieľom tohto nariadenia je okrem iného zjednodušiť a urýchliť súdne konanie a znížiť náklady na takéto konanie v cezhraničných sporoch, ktoré sa týkajú nepopretých peňažných pohľadávok.

33 — Pozri bod 14 týchto návrhov.

34 — Pozri bod 15 týchto návrhov.

35 — Pozri bod 16 týchto návrhov.

spočíva v zabezpečení vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa, a podľa môjho názoru by nebránila druhému cieľu smernice, ktorým je podpora jednotného trhu.[36] Hoci smernica 2008/48 nestanovuje *požiadavku*, aby všetky povinné informácie boli uvedené v jedinom podpísanom dokumente, nezakazuje také pravidlo.

49. To neznamená, že členské štáty sú naďalej oprávnené ukladať dodatočné formálne náležitosti uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Ako príklad uvádzam, že na pojednávaní sa Súdny dvor opýtal, či by bolo prijateľné trvať na tom, aby každá zmluva o spotrebiteľskom úvere bola podpísaná oboma zmluvnými stranami v prítomnosti notára. Také pravidlo by skutočne mohlo zlepšiť ochranu spotrebiteľa. Podstatne by však narušilo rovnováhu stanovenú smernicou medzi dvojicou cieľov, ktorými sú vysoká úroveň ochrany spotrebiteľa a podpora fungovania jednotného trhu, a to zjavne na úkor druhého uvedeného cieľa. Na základe tohto pravidla by obe zmluvné strany museli dodržať formálne náležitosti, ktoré spôsobujú podstatne vyššie náklady (ale tieto náklady by pravdepodobne znášali v prvom rade veritelia); a toto pravidlo by mohlo znevýhodniť veriteľov so sídlom v inom členskom štáte, než je členský štát, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko. Z tohto dôvodu zastávam názor, že taká požiadavka by vybočovala z voľnej úvahy, ktorú členské štáty stále majú pri formulovaní požiadaviek vnútroštátneho práva na uzatváranie takých zmlúv.

50. Po druhé bránila by smernica 2008/48 vnútroštátnemu predpisu, ktorý by dovoľoval, aby boli určité povinné informácie poskytnuté písomne vo všeobecných obchodných podmienkach veriteľa, a nie v samotnej (podpísanej) zmluve o spotrebiteľskom úvere?

51. Domnievam sa, že aj na túto otázku treba odpovedať záporne, *ale len za určitých ďalších podmienok*. Tak ako predtým by spotrebiteľovi boli písomne poskytnuté všetky povinné informácie (aj keď by boli rozdelené do dvoch dokumentov), teda stále by boli splnené požiadavky článku 10 ods. 1 a 2. Zatiaľ nevzniká nijaký problém. Pokiaľ sú však informácie rozdelené do dvoch dokumentov, zjavne hrozí, že spotrebiteľ v skutočnosti nebude schopný v celom rozsahu, na základe úplnej znalosti veci a včas posúdiť zmluvu, ktorá mu bola ponúknutá, ako to stanovuje smernica 2008/48.

52. Preto zastávam názor, že také pravidlo by bolo prijateľné len vtedy, ak by platili – teda boli stanovené vnútroštátnym právom – nasledujúce *minimálne ďalšie podmienky*: i) osobitné dokumenty, ktoré spolu obsahujú všetky povinné informácie, by museli byť poskytnuté spotrebiteľovi súčasne, a to *pred* uzavretím zmluvy (aby spotrebiteľ mohol posúdiť navrhnuté pravidlo pred tým, ako sa zaviazal dodržiavať ho), ii) samotná zmluva o úvere by musela obsahovať jednoznačné a presné odkazy na správne konkrétne ustanovenia všeobecných obchodných podmienok veriteľa, a teda by umožnila spotrebiteľovi presne zistiť, kde sa nachádza každá z povinných informácií, ktoré neboli uvedené v zmluve o úvere,[37] iii) muselo by byť jednoznačne preukázané, že spotrebiteľovi skutočne boli včas (a v každom prípade *pred* uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere) poskytnuté všetky povinné informácie.

53. Je úlohou vnútroštátneho súdu, ktorý musí zistiť skutkový stav a tiež má právomoc podať výklad vnútroštátneho práva, posúdiť, či sú vnútroštátne predpisy v súlade s týmto usmernením, a teda či sú alebo nie sú v rozpore so smernicou 2008/48.

36 — Pozri odôvodnenia 8 a 9 smernice 2008/48.

37 — Lord Denning raz v súvislosti so široko koncipovanou „všeobecnou podmienkou“, ktorej cieľom bolo vylúčiť zákonnú zodpovednosť za náhradu ujmy na zdraví, uvedenou na informačnej tabuli parkoviska, ktorá bola údajne „začlenená“ do zmluvy o parkovaní prostredníctvom určitej formulácie vytlačenej malým písmom na lístku, ktorý vydal automat, povedal, že táto podmienka bola „taká široká a tak zasahovala do práv, že súd by nemal konštatovať, že ktokoľvek je ňou viazaný, pokiaľ na ňu nebol upozornený najvýslovnejším spôsobom… Na poskytnutie dostatočnej informácie by musela byť vytlačená červeným písmom a musela by na ňu ukazovať červená šípka – alebo niečo rovnako šokujúce“: Thornton v Shoe Lane Parking Ltd (C.A.) [1971] 2 Q.B. 163 at 170 C-D per Lord Denning M.R. Toto odôvodnenie zabavilo viacero generácií študentov anglického práva. Tiež je to mimoriadne relevantná poznámka, pokiaľ ide o potrebu zabezpečiť, aby slabšia zmluvná strana bola upozornená na dôležité podmienky, ktorými bude viazaná, ak uzavrie zmluvu.

54. Preto som dospela k záveru, že slovné spojenie „písomne alebo na inom trvalom nosiči“ uvedené v článku 10 smernice 2008/48 sa vzťahuje tak na podmienky zmluvy o úvere uzavretej zmluvnými stranami, ako aj na informácie vymenované v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48, ktoré sú súčasťou zmluvy o úvere. Z článku 10 ods. 2 nevyplýva požiadavka, aby zmluva o úvere bola podpísaná zmluvnými stranami alebo aby informácie vymenované v článku 10 boli uvedené v jedinom dokumente. Smernica 2008/48 nebráni vnútroštátnemu predpisu, ktorý vyžaduje, aby všetky povinné informácie boli poskytnuté v písomnej forme v rámci jediného podpísaného dokumentu. Smernica 2008/48 nebráni ani vnútroštátnemu predpisu, ktorý dovoľuje, aby boli niektoré povinné informácie poskytnuté písomne alebo na inom trvalom nosiči vo všeobecných obchodných podmienkach veriteľa, a nie v samotnej (podpísanej) zmluve o spotrebiteľskom úvere, za predpokladu, že platia aspoň nasledujúce podmienky: i) osobitné dokumenty, ktoré obsahujú povinné informácie, by sa mali poskytnúť spotrebiteľovi súčasne, a to pred uzavretím zmluvy, ii) zmluva o úvere by mala obsahovať jednoznačné a presné odkazy na povinné informácie a malo by v nej byť uvedené, v ktorých ustanoveniach všeobecných obchodných podmienok veriteľa ich možno nájsť, iii) veriteľ by mal byť schopný preukázať, že spotrebiteľovi poskytol povinné informácie pred uzavretím zmluvy. Je úlohou vnútroštátneho súdu posúdiť, či sú vnútroštátne predpisy v súlade s týmito podmienkami, a teda či sú alebo nie sú v rozpore so smernicou 2008/48.

*Tretia a štvrtá otázka – povinné informácie týkajúce sa frekvencie platieb [článok 10 ods. 2 písm. h)]*

55. Článok 10 ods. 2 písm. h) smernice 2008/48 stanovuje, že „výšk[a], poč[et] a frekvenci[a] splátok spotrebiteľa“ patria k povinným informáciám, ktoré treba poskytnúť spotrebiteľovi. V tomto ustanovení sa neuvádza, že v zmluve o úvere musia byť uvedené všetky dátumy splatnosti splátok. Informácie, ktoré sa majú poskytnúť spotrebiteľom ako informácie pred uzavretím zmluvy (článok 5), sa do určitej miery prekrývajú s informáciami, ktoré sa majú poskytnúť spotrebiteľovi v čase uzavretia zmluvy (článok 10).[38] To zodpovedá cieľu ochrany spotrebiteľa, ktorý sleduje smernica 2008/48. Spotrebiteľ musí vedieť, kedy sú splatné splátky úveru. Pokiaľ však veriteľ použije objektívne zistiteľné kritériá, tento cieľ je dosiahnutý. Zrejmou metódou je odkázať na kalendár a použiť formuláciu, akú navrhuje vnútroštátny súd – napríklad „mesačné splátky sú splatné najneskôr do 15. dňa každého kalendárneho mesiaca“.

56. Vývoj príslušnej právnej úpravy svedčí o tom, že povinnosť uviesť výšku, počet a frekvenciu alebo dátumy platieb bola po prvý raz zavedená smernicou 90/88/EHS[39], ktorou bola táto povinnosť začlenená do článku 4 ods. 2 písm. c) smernice 87/102/EHS[40]. Veriteľom sa výslovne poskytla možnosť uviesť buď počet a frekvenciu platieb, *alebo* dátumy. Podľa môjho názoru súčasné znenie nezaviedlo nijakú (novú) požiadavku, na základe ktorej by bolo nevyhnutné uviesť dátumy.

57. Preto som dospela k záveru, že výraz „frekvencia platieb“ uvedený v článku 10 ods. 2 písm. h) smernice 2008/48 nevyžaduje, aby veriteľ uviedol v zmluve o úvere presný dátum splatnosti každej splátky.

*Piata a šiesta otázka – povinné informácie týkajúce sa amortizačnej tabuľky [článok 10 ods. 2 písm. i)]*

58. Ak sa na základe zmluvy o úvere na dobu určitú zníži istina, spotrebiteľ má právo vyžiadať si výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky, a to bezplatne a kedykoľvek počas celej dĺžky trvania zmluvy o úvere. Vnútroštátny súd chce vedieť, či taká tabuľka musí byť tiež súčasťou zmluvy o úvere uzavretej zmluvnými stranami.

38 — Pozri KOM(2002) 443 v konečnom znení, s. 16.

39 — Smernica Rady z 22. februára 1990, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 87/102/EHS o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (Ú. v. ES L 61, 1990, s. 14; Mim. vyd. 15/001, s. 374).

40 — Smernica Rady z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (Ú. v. ES L 42, 1987, s. 48; Mim. vyd. 15/001, s. 326).

59. Myslím si, že nie.

60. Článok 10 ods. 2 písm. i) harmonizuje určité aspekty zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa požiadavky poskytnúť amortizačnú tabuľku a obsahu tejto tabuľky. Pravidlá týkajúce sa otázky, kedy si možno vyžiadať tabuľku, a informácie, ktoré musí táto tabuľka obsahovať, sú teda úplne harmonizované.

61. Zo znenia článku 10 ods. 2 písm. i) vyplýva, že spotrebiteľ má právo vyžiadať si amortizačnú tabuľku kedykoľvek počas celej dĺžky trvania zmluvy o úvere. Ak by veritelia boli povinní poskytnúť tabuľku len v okamihu podpísania zmluvy o úvere, slovné spojenie „… právo spotrebiteľa vyžiadať si výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky, a to bezplatne a *kedykoľvek počas celej dĺžky trvania zmluvy o úvere*“ by bolo zbavené účinku a právo, ktoré z neho vyplýva spotrebiteľovi, by malo oveľa menší praktický význam. Amortizačná tabuľka poskytnutá pri uzavretí zmluvy o úvere je v podstate len vyhlásením o zámere, ktoré sa týka budúcnosti. Nepomôže spotrebiteľovi zistiť, ako sa mu darí splácať úver. Na tento účel si musí vyžiadať aktualizovanú tabuľku.

62. Tento výklad potvrdzuje článok 10 ods. 3, ktorý v spojení s článkom 10 ods. 2 písm. i) nasvedčuje tomu, že veriteľ je povinný poskytnúť dlžníkovi na jeho žiadosť aktualizovanú amortizačnú tabuľku.

63. Preto som dospela k záveru, že článok 10 ods. 2 písm. i) smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že amortizačná tabuľka sa musí poskytnúť v prípade amortizácie istiny na základe zmluvy o úvere s dobou určitou, a to za predpokladu, že spotrebiteľ si vyžiadal amortizačnú tabuľku. Pokiaľ tieto dve podmienky nie sú splnené, veritelia nie sú povinní poskytnúť také informácie podľa smernice 2008/48. Domnievam sa však, že vnútroštátny predpis, ktorý stanovuje, že pri uzavretí zmluvy o úvere sa musí poskytnúť ďalšia tabuľka, nemôže ohroziť ani jeden z cieľov smernice 2008/48. Preto zastávam názor, že členské štáty môžu zaviesť predpis, ktorý ukladá veriteľom takú povinnosť.

*Siedma otázka – proporcionalita vnútroštátnych sankcií*

64. Svojou poslednou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či § 11 zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorý sankcionuje porušenie povinnosti veriteľa poskytnúť informácie vymenované v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 (ktorý bol prebratý prostredníctvom zákona o spotrebiteľských úveroch) tým, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov [41] (takže dlžník je povinný splatiť len istinu), spĺňa kritérium proporcionality stanovené v článku 23 smernice 2008/48.

65. Táto otázka je sformulovaná veľmi všeobecne a abstraktne. Do určitej miery sa tomu nedá vyhnúť. Súdny dvor ešte neposkytol vnútroštátnemu súdu potrebné usmernenie, aby mohol rozhodnúť, či boli požiadavky článku 10 smernice 2008/48, ktorý upravuje obsah zmluvy o úvere, tak ako boli prebraté do vnútroštátneho práva, splnené. Pokiaľ totiž nedošlo k porušeniu vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa preberajú tieto povinné požiadavky, nie je namieste uplatniť sankcie. Uvedená otázka však jednoznačne nie je hypotetická ani irelevantná pre výsledok konania na vnútroštátnom súde. Ak vnútroštátny súd rozhodne, že došlo k porušeniu, bude musieť uplatniť „účinnú, primeranú a odradzujúcu“ sankciu.

41 — V návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa nenachádzajú podrobnejšie informácie o pôsobnosti tohto ustanovenia, a preto ich Súdny dvor nemá k dispozícii.

66. Článok 23 smernice stanovuje, že systém sankcií za porušenie vnútroštátnych ustanovení, ktoré stanovujú povinné informácie, ktoré musí zmluva o úvere obsahovať, má byť účinný, primeraný a odrádzajúci; členské štáty navyše majú prijať všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili vykonávanie týchto sankcií. V týchto medziach ostáva výber sankcií v právomoci členských štátov. [42] Súdny dvor tiež konštatoval, že tvrdosť sankcií musí byť primeraná závažnosti porušení, ktoré postihujú, a to najmä zabezpečením skutočne odrádzajúceho účinku, pričom musia rešpektovať všeobecnú zásadu proporcionality. [43]

67. Sankcia, ktorú opísal vnútroštátny súd, má za následok, že veriteľ príde o akýkoľvek prospech z transakcie (alebo – inak povedané – musí sa vzdať príjmu, ktorý by inak dosiahol zo sumy úveru) a musí znášať náklady spojené so správou úveru a vymožením istiny od dlžníka. Na prvý pohľad sa zdá, že taká sankcia bude pravdepodobne účinná aj odradzujúca.

68. Je taká sankcia primeraná?

69. V prejednávanej veci Súdny dvor v skutočnosti nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na poskytnutie užitočnej odpovede. [44] V návrhu na začatie prejudiciálneho konania (v znení samotnej siedmej otázky) sa uvádza len to, že predmetné ustanovenie vnútroštátneho práva je ustanovením, „podľa ktorého *absencia väčšiny náležitostí zmluvy o úvere vyžadovanej* v *čl. 10 ods. 2* smernice 2008/48/ES má za následok, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov“ (kurzívou zvýraznila generálna advokátka). Nie je však jasné, čo v skutočnosti znamená slovné spojenie „väčšina náležitostí“, alebo či sa podľa vnútroštátneho práva niektoré z 22 povinných informácií vymenovaných v článku 10 ods. 2 smernice považujú za dôležitejšie ako ostatné (takže ich neuvedenie je závažnejšie), alebo v akom konkrétnom štádiu (z hľadiska závažnosti porušenia) sa uplatní sankcia.

70. Preto navrhujem, aby Súdny dvor v rámci odpovede na siedmu položenú otázku vyzval vnútroštátny súd, aby v každom konkrétnom prípade posúdil, či povinné informácie vymenované v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48, ktoré neboli uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere, mohli podstatne ohroziť schopnosť spotrebiteľa posúdiť vhodnosť uzavretia zmluvy o úvere, s cieľom určiť, či je sankcia, v dôsledku ktorej sa veriteľ musí vzdať všetkých úrokov a znášať všetky náklady spojené so zmluvou o úvere, primeraná, alebo či by bola vhodná miernejšia sankcia.

## Návrh

71. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy sa domnievam, že Súdny dvor by mal odpovedať na otázky, ktoré položil Okresný súd Dunajská Streda (Slovensko), v tomto zmysle:

— Slovné spojenie „písomne alebo na inom trvalom nosiči“ uvedené v článku 10 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS označuje nosič, na ktorom je zmluva o úvere zachytená a odovzdaná spotrebiteľovi. Toto slovné spojenie sa vzťahuje tak na podmienky zmluvy o úvere uzavretej zmluvnými stranami, ako aj na informácie vymenované v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48, ktoré sú súčasťou zmluvy o úvere. Z článku 10 nevyplýva požiadavka, aby zmluva o úvere bola podpísaná zmluvnými stranami alebo aby informácie vymenované v článku 10 ods. 2 boli uvedené v jedinom dokumente. Smernica 2008/48 nebráni vnútroštátnemu predpisu, ktorý vyžaduje, aby všetky povinné informácie boli poskytnuté v písomnej forme v rámci jediného podpísaného dokumentu. Smernica 2008/48 nebráni ani vnútroštátnemu predpisu, ktorý dovoľuje, aby boli niektoré povinné informácie poskytnuté písomne alebo na inom trvalom nosiči vo všeobecných obchodných podmienkach veriteľa, a nie v samotnej (podpísanej) zmluve o spotrebiteľskom úvere, za

42 — Odôvodnenie 47; pozri tiež rozsudok z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190, bod 43).

43 — Pozri rozsudok z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190, bod 44 a tam citovanú judikatúru).

44 — Pozri rozsudok z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190, bod 37).

predpokladu, že platia aspoň nasledujúce podmienky: i) osobitné dokumenty, ktoré obsahujú povinné informácie, by sa mali poskytnúť spotrebiteľovi súčasne, a to pred uzavretím zmluvy, ii) zmluva o úvere by mala obsahovať jednoznačné a presné odkazy na povinné informácie a malo by v nej byť uvedené, v ktorých ustanoveniach všeobecných obchodných podmienok veriteľa ich možno nájsť, a iii) veriteľ by mal byť schopný preukázať, že spotrebiteľovi poskytol povinné informácie pred uzavretím zmluvy. Je úlohou vnútroštátneho súdu posúdiť, či sú vnútroštátne predpisy v súlade s týmito podmienkami, a teda či sú alebo nie sú v rozpore so smernicou 2008/48.

— Výraz „frekvencia platieb“ uvedený v článku 10 ods. 2 písm. h) smernice 2008/48 nevyžaduje, aby veriteľ uviedol v zmluve o úvere presný dátum splatnosti každej splátky.

— Článok 10 ods. 2 písm. i) smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že amortizačná tabuľka sa musí poskytnúť v prípade amortizácie istiny na základe zmluvy o úvere s dobou určitou, a to za predpokladu, že spotrebiteľ si vyžiadal amortizačnú tabuľku. Smernica 2008/48 však nebráni členským štátom, aby od veriteľov vyžadovali poskytnutie ďalšej amortizačnej tabuľky pri uzavretí zmluvy o úvere.

— Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby v každom konkrétnom prípade posúdil, či povinné informácie vymenované v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48, ktoré neboli uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere, mohli podstatne ohroziť schopnosť spotrebiteľa posúdiť vhodnosť uzavretia zmluvy o úvere, s cieľom určiť, či je sankcia, v dôsledku ktorej sa veriteľ musí vzdať všetkých úrokov a znášať všetky náklady spojené so zmluvou o úvere, primeraná, alebo či by bola vhodná miernejšia sankcia.